

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

SẨM VĂN HÙNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CÁC LOẠI HÌNH SỬ DỤNG ĐẤT
NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HÓA TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN BẮC QUANG - TỈNH HÀ GIANG**

Chuyên ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 60 85 01 03

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Đỗ Thị Lan

Thái Nguyên, năm 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày 05 tháng 9 năm 2013

Tác giả luận văn

Sầm Văn Hùng

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự hướng dẫn trực tiếp và quý báu của cô giáo PGS.TS. Đỗ Thị Lan, của các thầy cô giáo trong Khoa Tài nguyên & Môi trường, Viện đào tạo Sau Đại học – Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Phòng Nông nghiệp & PTNT, Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Thống kê huyện Bắc Quang, Ủy ban nhân dân các xã, thị trấn thuộc huyện Bắc Quang đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, ngày 05 tháng 9 năm 2013

Tác giả Luận văn

Sầm Văn Hùng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích và yêu cầu nghiên cứu	2
2.1. Mục đích.....	2
2.2. Yêu cầu.....	2
2.3. Ý nghĩa khoa học của đề tài	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1 Sản xuất nông nghiệp và hướng phát triển sản xuất trên thế giới và ở Việt Nam.	4
1.1.1 Tổng quát về tình hình và những phương hướng phát triển sản xuất nông nghiệp trên thế giới	4
1.1.2 Tình hình sản xuất và sử dụng đất nông nghiệp của Việt Nam	6
1.2 Những hệ thống nông nghiệp và hệ thống sử dụng đất thích hợp ở Việt Nam	11
1.2.1 Một số đặc trưng của hệ thống cây trồng, vật nuôi trong sản xuất nông nghiệp ở Việt Nam.....	11
1.2.2 Nghiên cứu về hệ thống nông nghiệp và các hệ thống sử dụng đất thích hợp ở Việt Nam.....	12
1.3 Sử dụng đất nông nghiệp theo quan điểm phát triển bền vững	14

1.3.1 Sự cần thiết phải sử dụng đất nông nghiệp theo quan điểm phát triển bền vững	14
1.3.2 Quan điểm sử dụng đất sản xuất nông nghiệp bền vững	16
1.4 Sử dụng đất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa	19
1.4.1. Khái niệm về sản xuất nông nghiệp	19
1.4.2 Một số định hướng phát triển nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa ở Việt Nam.	20
1.4.3 Thực trạng, thách thức và giải pháp phát triển sản xuất nông nghiệp hàng hóa ở Việt Nam	22
CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	32
2.1. Phạm vi nghiên cứu.....	32
2.2 . Nội dung nghiên cứu	32
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội có liên quan đến sử dụng nguồn tài nguyên đất nông nghiệp ở huyện Bắc Quang.	32
2.2.2. Đánh giá hiện trạng sử dụng đất và hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	32
2.2.3. Đánh giá khả năng phát triển của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp theo hướng hàng hóa của huyện Bắc Quang - tỉnh Hà Giang	32
2.2.4. Đề xuất những giải pháp phát triển các loại hình sử dụng đất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa ở vùng nghiên cứu.....	32
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	32
2.3.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....	32
2.3.2 Phương pháp thu thập số liệu, tài liệu.....	32
2.3.3 Phương pháp tổng hợp và xử lý số liệu	33
2.3.4 Phương pháp đánh giá khả năng sử dụng đất bền vững dựa trên cơ sở định tính theo 3 tiêu chí.....	33

CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	36
3.1. Xác định điều kiện tự nhiên - kinh tế - xã hội và khả năng phát triển sản xuất nông nghiệp theo hướng hàng hoá.....	36
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	36
3.1.2. Thực trạng điều kiện kinh tế - xã hội của huyện Bắc Quang	42
3.1.3. Hiện trạng sử dụng đất.....	50
3.2. Kết quả điều tra đánh giá hiện trạng sử dụng đất và hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	53
3.2.1. Đánh giá các loại hình sử dụng đất chính theo hướng sản xuất hàng hóa ở huyện Bắc Quang – tỉnh Hà Giang.	53
3.2.2. Tiêu thụ nông sản và dịch vụ sản xuất nông nghiệp.....	76
3.3. Đánh giá khả năng phát triển của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp theo hướng hàng hóa của huyện Bắc Quang - tỉnh Hà Giang	76
3.3.1. Tiềm năng sản xuất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá. 76	
3.3.2. Định hướng phát triển nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa ..	79
3.4.2. Các giải pháp thực hiện cho xây dựng các đề xuất.....	83
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	86
1. Kết luận	86
2. Kiến nghị.....	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO	88

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	Bảo vệ thực vật
CPSX	Chi phí sản xuất
TCP	Tổng chi phí
CLĐ	Công lao động
CVĐ	Cây vụ đông
CNH-HĐH	Công nghiệp hoá - Hiện đại hoá
DV-TM	Dịch vụ - Thương mại
ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
HTX	Hợp tác xã
NN&PTNT	Nông nghiệp và phát triển nông thôn
NTTS	Nuôi trồng thủy sản
LUT	Loại hình sử dụng đất
LUS	Hệ thống sử dụng đất
KHKT	Khoa học kỹ thuật
GCNQSĐĐ	Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất
GTSX	Giá trị sản xuất
SP	Sản phẩm
SXNN	Sản xuất nông nghiệp
FAO	Tổ chức Nông nghiệp và lương thực thế giới.
Tr.đ	Triệu đồng
UBND	Ủy ban nhân dân
VAC	Vườn, ao, chuồng
WTO	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU

Bảng 3.1: Tỷ trọng các ngành kinh tế của huyện giai đoạn 2005 - 2012	43
Bảng 3.2: Diện tích, Cơ cấu đất phi nông nghiệp năm 2012	51
Bảng 3.3: Diện tích, cơ cấu đất nông nghiệp năm 2012	53
Bảng 3.4: Một số loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp đặc trưng.....	55
tại 2 tiểu vùng điều tra.....	55
Bảng 3.5: Diện tích, năng suất, sản lượng, tỷ lệ sử dụng sản phẩm của một số cây trồng chính	60
Bảng 3.6: Biến động gia súc – gia cầm huyện Bắc Quang	62
Bảng 3.7: Diện tích nuôi trồng và khai thác thủy sản năm 2012.....	64
Bảng 3.8: Đánh giá hiệu quả kinh tế một số loại hình sử dụng đất ở các tiểu vùng đặc trưng của huyện Bắc Quang	66
Bảng 3.9: Đánh giá hiệu quả kinh tế của LUT NTTS và chăn nuôi.....	68
Bảng 3.10: Mức độ đầu tư phân bón của một số loại cây trồng trên địa bàn huyện	73
Bảng 3.11: Đánh giá hiệu quả LUT có hiệu quả bền vững.....	74
Bảng 3.12: Đề xuất diện tích các loại hình sử dụng đất trong tương lai	82

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Hình 3.1: Cơ cấu chuyển dịch kinh tế huyện giai đoạn 2005 – 2012.....	43
Hình 3.2: Cơ cấu sử dụng đất năm 2012.....	50

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đối với tất cả các quốc gia, đất đai là nguồn tài nguyên vô cùng quý giá, là tư liệu sản xuất đặc biệt, là bộ phận hợp thành quan trọng của môi trường sống, là địa bàn phân bố và tổ chức các hoạt động kinh tế - xã hội, an ninh quốc phòng. Trong nông nghiệp, đất đai không những là đối tượng lao động mà còn là tư liệu sản xuất không thể thay thế.

Do sức ép của gia tăng dân số và nhu cầu phát triển xã hội, đất nông nghiệp đang đứng trước nguy cơ bị giảm mạnh về số lượng và chất lượng. Con người đã và đang khai thác quá mức mà chưa có nhiều các biện pháp hợp lý để bảo vệ đất đai. Hiện nay, việc sử dụng đất đai một cách hiệu quả, bền vững đang là vấn đề mang tính toàn cầu.

Nền sản xuất nông nghiệp nước ta với những đặc trưng như: sản xuất còn manh mún, công nghệ lạc hậu, năng suất chất lượng còn chưa cao, khả năng hợp tác, liên kết cạnh tranh trên thị trường và sự chuyển dịch cơ cấu sản xuất hàng hóa còn yếu. Diện tích đất nông nghiệp đang ngày càng bị thu hẹp do sức ép của quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa và sự gia tăng dân số thì mục tiêu nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá là hướng đi hết sức cần thiết nhằm tạo ra hiệu quả cao về kinh tế đồng thời tạo ra tính đột phá cho phát triển nông nghiệp của từng địa phương cũng như cả nước.

Bắc Quang là một huyện phía Nam tỉnh Hà Giang, có diện tích đất tự nhiên 109.873,69 ha, trong đó đất nông nghiệp 97.610,79 ha, chiếm 88,84% diện tích đất tự nhiên. Đất đai của huyện tương đối màu mỡ phù hợp với nhiều loại cây trồng cho hiệu quả kinh tế cao, đáp ứng được nhu cầu của kinh tế thị trường mở cửa hiện nay. Huyện là một vành đai quan trọng trong cung cấp lương thực, thực phẩm và nhiều loại sản phẩm nông nghiệp khác đáp ứng tiêu dùng ngày một cao của thị trường tiêu dùng một số huyện lân cận. Với xu